

“AVES DA COSTA” REVISITADA, TRINTA ANOS DESPOIS (e II)

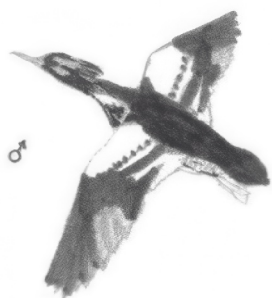
Por Cosme Damián Romay Cousido

▪ **BLOQUE 2: Textos e cambios na nomenclatura:** Revisanse a seguir todos os textos do libro *Aves da Costa* [REF. 9], engadindo notas extra (poboación actual, categoría de ameaza -en perigo ou vulnerable-...). Subliñar que a nomenclatura empregada nesta obra, tanto galega como científica, pode ser fonte de confusións, debido a recentes cambios taxonómicos e de nomenclatura. Achéganse, de ser o caso, os actuais nomes galego [REF. 10] e científico [REF. 11, 12]:

- **Introdución:** precisar que Galicia é actualmente unha comunidade autónoma. O número de especies de aves no mundo é hoxe en día de 11145 [REF. 11]. A lista de aves citadas en Europa supera, entre especies e subespecies, as 750 [REF. 13]. Na Península Ibérica as especies vistas regularmente son máis de 500 [REF. 12, 14]. As nosas rías son “só” espazos de relevancia natural no contexto europeo. O número de especies citadas no Grove é superior a 150 (rexistradas ata 2018 un total de 260 especies, das cales 81 serían nidificantes [REF. 15, 16]).
- **12 e 13 (superior):** mobella grande (*Gavia immer*). A principal zona de cría da especie é Norteamérica. As especies da familia das mobellas (Gaviidae) son actualmente cinco. A mobella de Adans (sic) ou biquibranca é actualmente mobella de bico amarelo (*Gavia adamsii*), e non está citada con seguridade en Galicia. **12 e 13 (inferior):** somorgullo pequeno (*Tachybaptus ruficollis* – *Podiceps ruficollis*). Hoxe merguillete común (*Tachybaptus ruficollis*). A especie pode atoparse fóra da época de cría en zonas sen protección vexetal (p. ex. esteiros de ríos).
- **14 e 15 (sup.):** pardela furabuchos (*Puffinus puffinus*). Actualmente son dúas especies: furabuchos balear (*Puffinus mauretanicus*), referido no texto (cría só nas Baleares) e furabuchos atlántico (*Puffinus puffinus*), ilustrada, e que cría sobre todo nas illas Británicas e zonas próximas, ademais do nordeste de Norteamérica e Macaronesia. O furabuchos balear está “En perigo de extinción” en Galicia [REF. 17] e España [REF. 18]. Asíciase só excepcionalmente con limícolas ou carráns. Pesca unha variedade ampla de peixes pequenos. **14 e 15 (inf.):** paíño do mal tempo ou da graxa (*Hydrobates pelagicus*). Hoxe paíño europeo. Achéganse a costa na época de cría. Precisar que esta especie rara vez consome peixes. “Vulnerable” en Galicia [REF. 17].
- **16 e 17 (sup.):** mascato (*Sula bassana*). Actualmente mascato boreal (*Morus bassanus*). A altura máxima desde onde lanza picados é de 30 m sobre o mar. **16 e 17 (inf.):** corvo mariño real (*Phalacrocorax carbo*). Hoxe corvo mariño grande. Pode voar a gran altura.
- **18 e 19 (sup.):** garza real ou gris (*Ardea cinerea*). Hoxe garza real. A garza imperial é actualmente garza vermella e a garza grande é hoxe garza branca grande (*Ardea alba*). **18 e 19 (inf. esquerda):** garza pequena (*Ixobrychus minutus*). Actualmente galgüineira común (*Botaurus minutus*). “Vulnerable” en Galicia [REF. 17]. **18 e 19 (inf. dereita):** vutarda ou garzoto (*Bubulcus ibis*), actualmente garza boeira occidental (*Ardea ibis*). O nome vutarda non sería aplicable a esta especie.
- **20 e 21:** garzota ou garceta (*Egretta garzetta*). Hoxe garza branca pequena. As patas son negras agás os pés e o extremo inferior do tarso (que son amarelos). O cullereiro é actualmente cullereiro común.
- **22 e 23 (sup.):** gansa branca (*Tardona tardona*, sic). Hoxe tadorna branca (*Tadorna tadorna*). En zonas costeiras e interiores. **22 e 23 (central):** pato cincento (*Anas strepera*). Actualmente *Mareca strepera*.
- **24 e 25:** alavanco, lavanco, pato salvaxe (*Anas platyrhynchos*). Actualmente lavanco real.
- **26 e 27 (sup.):** cerceta real (*Anas crecca*). Actualmente cerceta eurasiática. A voz da especie é diferente á do lavanco real, especialmente no caso do macho. “En perigo de extinción” como nidificante en Galicia [REF. 17]. **26 e 27 (inf.):** cerceta do estío, pinta ou montañesa (*Anas querquedula*). Actualmente cerceta albela (*Spatula querquedula*). Vese esencialmente en pasaxe prenupcial, con algunhas aves tamén en pasaxe posnupcial. A invernada desta ave en Galicia é irregular.
- **28 e 29 (sup.):** pato asubión (*Anas penelope*). Hoxe asubión común (*Mareca penelope*). Na lagoa da Bodeira é excepcional. **28 e 29 (inf.):** pato cullerete (*Anas clypeata*). Actualmente cullerete boreal (*Spatula clypeata*). Amosa só azul en parte das ás.
- **30 e 31 (sup.):** mergo cristado (*Mergus serrator*) (Fig 1). M. trullo refírese ao mergo grande (*Mergus merganser*), especie moi rara en Galicia. **30 e 31 (inf.):** parrulo pentumeiro común ou mourelo (*Melanitta nigra*, sic). Actualmente mourelo eurasiático (*Melanitta nigra*). Hoxe en día é moito menos numeroso en Galicia do que antano.
- **32 e 33 (sup.):** rapina cincenta (*Circus pygargus*). Actualmente tartaraña cinsenta. As tres parellas no Grove serían de *Circus aeruginosus* [ver REF. 19]. “Vulnerable” en Galicia [REF. 17] e España [REF. 18]. **32 e 33 (inf.):** rapina arpella ou das xunqueiras (*Circus aeruginosus*, sic). Actualmente tartaraña das xunqueiras (*Circus aeruginosus*). Non caza lebres.
- **34 e 35 (sup.):** miñado común ou buxato (*Buteo buteo*). Actualmente buxato común. Emite un “hiu!” miañante. **34 e 35 (inf.):** gabián común (*Accipiter nisus*). Hoxe gabián eurasiático. Habita todo tipo de zonas arboradas. Cría tamén no Grove. Pode verse cazando preto de vivendas humanas todo o ano.
- **36 e 37:** lagarteiro ou peneireiro (*Falco tinnunculus*). Hoxe lagarteiro eurasiático. En declive en Galicia.
- **38 e 39 (sup.):** falcón pequeno (*Falco subbuteo*). Visita Galicia entre abril e outubro. É frecuente. **38 e 39 (inf.):** falcón paxareiro ou esmerillón (*Falco columbarius*). Actualmente esmerillón.

Mergo cristado

(*Mergus serrator*)

► Fig. 1.

Composición de
texto e ilustración
(mergo cristado)
publicados en
Aves da Costa

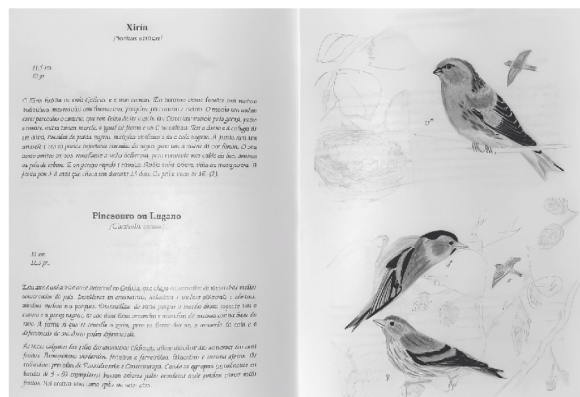
- **40 e 41:** falcón peregrín (*Falco peregrinus*). Hoxe falcón peregrino. Ten o tamaño dunha torcaza (pombo torcaz *Columba palumbus*).
- **42 e 43** (sup.): perdiz rubia ou vermella (*Alectoris rufa*). Actualmente perdiz rubia. Debería dicir que rara vez cría preto da costa. **42 e 43** (inf. esq.): rascón de terra (*Crex crex*). Hoxe: rei dos paspallás. Actualmente é unha especie considerada rareza en Galicia e España. **42 e 43** (inf. der.): paspallás (*Coturnix coturnix*). Hoxe paspallás migrador.
- **44 e 45** (sup.): rascón de auga (*Rallus aquaticus*). Actualmente zurrasca eurasiática. En Galicia vese en todo o litoral e nalgúns zonas húmidas do interior, e cría en numerosas localidades. **44 e 45** (inf.): galiñola común (*Gallinula chloropus*). Hoxe galiña de auga común. Ocupa algunhas masas de auga preto de asentamentos humanos. Actualmente é pouco común a nivel galego. Demo negro é hoxe galo de auga común (*Fulica atra*), que aparece alí ilustrado.
- **46 e 47** (sup.): avoceta (*Recurvirostra avossetta*, sic). Actualmente avoceta común (*Recurvirostra avossetta*). Nidifica, aparte de nesas localidades, noutras moitas arreo do Vello Mundo. **46 e 47** (inf.): gavita ou gabita (*Haematopus ostralegus*). Hoxe lampareiro eurasiático. “Vulnerable” como nidificante en Galicia [REF. 17].
- **48 e 49** (sup.): pernileiro ou alcaraván (*Burhinus oedipnemus*). Actualmente pernileiro correbois. Xa non nidifica na Costa da Morte nin en Ons. “En perigo de extinción” en Galicia [REF. 17]. **48 e 49** (inf.): pillara papuda (*Charadrius alexandrinus*). Hoxe pillara das dunas (*Anarhynchus alexandrinus*). Excepcional fóra da zona costeira. A cola é só parcialmente negra. Existen en Galicia hoxe en día preto de 100 parellas nidificantes, unha décima parte do Grove. “Vulnerable” en Galicia [REF. 17].
- **50 e 51** (sup.): pillara real (*Charadrius hiaticula*). Onde di *praia do Bao* debe dicir marisma do Vao. Co nome *agullas* refírese aos fuselos do xénero *Limosa*. A cría é anecdótica (confirmada só en Baldaio hai medio século). **50 e 51** (inf.): bilurico bailón (*Actitis hypoleucos* – *Tringa hypoleucos*). Hoxe bilurico das rochas (*Actitis hypoleucos*).
- **52 e 53** (sup.): pillara cincenta (*Pluvialis squatarola*). Hoxe pílora cinsenta. Debería dicir “en bandos que suman 500 individuos”, se ben algúns anos puidera haber números maiores. A pílora dourada chica (actualmente pílora dourada americana *Pluvialis dominica*) é divagante, e os rasgos identificativos son tanto estruturais (máis pequena e estilizada) como de cor. A pílora dourada grande ten tons dourados na plumaxe (no texto enténdese o contrario). **52 e 53** (inf.): pílora dourada grande (*Pluvialis apricaria*). Hoxe pílora dourada europea. A subespecie é *Pluvialis apricaria altifrons*.
- **54 e 55** (sup.): avefría, zaconela, arceotes ou galo da braña (*Vanellus vanellus*). Actualmente avefría choromica. As poboacións en Europa están actualmente en diminución [REF. 20]. “En perigo de extinción” como nidificante en Galicia [REF. 17]. **54 e 55** (inf. esq.): pilriño patimouro (*Calidris minutus*, sic). Actualmente pilro pequeno (*Calidris minuta*). Invernan poucos. Ten as plumas orladas de branco. **54 e 55** (inf. der.): pilro cincento (*Calidris maritima*, sic). Actualmente pilro escuro (*Calidris maritima*). No Grove son invernantes irregulares e localizados.
- **56 e 57** (sup.): pílora raiada ou virarrochas (*Arenaria interpres*). Actualmente virapedras común. En Galicia a costume de virar rochas é puntual; é máis habitual observalo virar restos de argazo en intermareais e praias. **56 e 57** (inf.): pilro curlíbico ou común (*Calidris alpina*). Actualmente pilro común. A zona de invernada máis precisa é a enseada do Grove. A plumaxe de setembro é a do xuvenil. O pilro bulebulé ou claro (*Calidris alba*) chámase actualmente pilro tridáctilo.
- **58 e 59** (sup.): becacina xorda (*Limnocryptes minimus*). Hoxe arceúcha xorda. As observacións non se realizaron na praia do Bao, senón nos campos de Rouxique, distante 1,5 quilómetros. **58 e 59** (inf.): becacina craba (*Gallinago gallinago*). Actualmente arceúcha das brañas. “En perigo de extinción” como nidificante en Galicia [REF. 17].
- **60 e 61** (sup.): mazarico curli ou real (*Numenius arquata*). Actualmente mazarico real. A cría da especie en Galicia (e en España) está reducida á comarca da Terra Chá. “En perigo de extinción” como nidificante en Galicia [REF. 17, 18]. No texto menciónase ao “*phaeopus*”, que é o mazarico chiador (*Numenius phaeopus*). O *Numenius tenuirostris* é o mazarico de bico fino, hoxe extinto [REF. 21]. **60 e 61** (inf.): mazarico rabipinto ou agulla rabipinta (*Limosa lapponica*). Actualmente fuselo de rabo pinto. O comentario de 1000 exemplares en setembro e 3000 en outubro refírese realmente a limícolas grandes en xeral (*Numenius arquata*, *N. phaeopus*, *Limosa limosa* e a presente *L. lapponica*) e observadas voando desde ou cara aos durmidoiros de marea alta desde a praia dos Fornos (illa da Toxa).
- **62 e 63** (sup.): agulla rabinegra ou mazarico do inverno (*Limosa limosa*). Actualmente fuselo de rabo negro. **62 e 63** (inf.): bilurico patirrubio (*Tringa erythropus*). Hoxe bilurico escuro.
- **64 e 65** (sup.): bilurico común ou aliluxado (*Tringa totanus*). Hoxe bilurico común. Non hai evidencias de cría recentes da especie en Galicia. **64 e 65** (inf.):

- bilurico pativerde ou claro (*Tringa nebularia*). Actualmente bilurico pativerde. A voz é distinta da do bilurico común (máis rouca que este).
- **66 e 67** (sup.): liorteiro (*Philomachus pugnax*). Actualmente combatente (*Calidris pugnax*). Fóra da época de cría visitan tanto a costa como o interior. **66 e 67** (inf.): falaropo cinto (*Phalaropus fulicarius*). Hoxe falaropo de bico groso.
 - **68 e 69** (sup.): pádaros, papamerdas ou cazadores (*Stercorarius* sp.). Actualmente: palleira grande (*S. skua*), palleira parasita (*S. parasiticus*), palleira pomarina (*S. pomarinus*) e palleira rabilonga (*S. longicaudus*). O V do final quere dicir “véxase no debuxo”. **68 e 69** (inf.): gaivota pequena ou anana (*Larus minutus*). Hoxe gaivota pequena (*Hydrocoloeus minutus*). Os adultos teñen a parte superior da á pálida, e a inferior moi escura.
 - **70 e 71**: gaivota choroa común (*Larus ridibundus*). Actualmente gaivota chorona (*Chroicocephalus ridibundus*). Na ría de Arousa a cría é dubidosa. Criaba na antiga lagoa de Antela (A Limia). A cifra de 30.000 invernantes xa non se acada en Galicia.
 - **72 e 73** (sup.): gaivota escura (*Larus fuscus*). As relacións filoxenéticas da gaivota escura e da clara son complexas. A subespecie *L. f. fuscus* é rareza en Galicia e España. **72 e 73** (inf.): gaivota clara ou común (*Larus argentatus*–*Larus cachinnans*). Actualmente gaivota patiamarela (*Larus michahellis*). As patas son amarelas nos adultos e rosadas nos inmaturos. Hoxe en día crían só 13049 parellas en Galicia [REF. 22]. En inverno aparecen algunhas gaivotas arxéneas europeas (*Larus argentatus*), procedentes do centro-norte de Europa.
 - **74 e 75** (sup.): gaivota papoia (*Larus canus*). Actualmente gaivota cana. Non hai ningunha cita de cría da especie en Galicia. **74 e 75** (inf.): gaivota tridáctila ou patinegra (*Larus tridactyla* – *Rissa tridactyla*, sic). Hoxe gaivota tridáctila (*Rissa tridactyla*). Desde 2017 xa non cría en terras galegas [REF. 23]. “Vulnerable” en Galicia [REF. 17].
 - **76 e 77** (sup.): carrán cristado (*Sterna sandvicensis*). Hoxe *Thalasseus sandvicensis*. Non hai evidencias de cría confirmada en Baldaio. A crista por norma non é visible en voo. O paso inclúe aves de diversas procedencias, arreo de Europa. **76 e 77** (inf.): carrán mouro ou fumarel (*Chlidonias nigra*). Actualmente gaivina negra (*Chlidonias niger*). “En perigo de extinción” en España [REF. 18].
 - **78 e 79** (sup.): carrán carrán ou charrán (*Sterna hirundo*). Actualmente carrán común. A magnitude do paso é moi variable nas Rías Baixas. **78 e 79** (inf.): arao romeiro, arau ou alca (*Alca torda*). Hoxe arao carolo. Só aves doentes ou petroleadas posúan en rochas no litoral en Galicia.
 - **80 e 81** (sup.): pomba brava (*Columba livia*). Actualmente pomba dos penedos. A estirpe pura desta especie está probablemente extinta en Galicia. **80 e 81** (inf.): torcaza ou pombo torcaz (*Columba palumbus*); hoxe pombo torcaz. Son moi frecuentes.
 - **82 e 83** (sup.): rula común (*Streptopelia turtur*). Actualmente rula brava. **82 e 83** (inf.): rula turca ou branca (*Streptopelia decaocto*). Hoxe rula turca. A presenza antiga en Turquía é probablemente natural.
 - **84 e 85**: cuco (*Cuculus canorus*). Actualmente cuco cinto. Xa non é unha especie común en Galicia.
 - **86 e 87** (sup.): curuxa común (*Tyto alba*). A especie está probablemente en diminución en Galicia. **86 e 87** (inf.): moucho das orellas ou bufiño asubiador (*Otus scops*). Actualmente moucho de orellas europeo. No Grove a cría é frecuente, non abundosa. As “orellas” son realmente penachos de plumas.
 - **88 e 89** (sup.): moucho común (*Athene noctua*). Actualmente moucho paleártico. En Galicia xa non é abundoso. **88 e 89** (inf.): curuxa das xunqueiras (*Asio flammeus*). Hoxe bufo das xunqueiras.
 - **90 e 91** (sup.): picapeixe (*Alcedo atthis*). Hoxe picapeixe común. Chaman a atención as partes superiores azuis. **90 e 91** (inf.): avoiteira cincuenta (*Caprimulgus europaeus*). Hoxe noiteboa cincuenta.
 - **92 e 93**: bubela (*Upupa epops*). Actualmente bubela eurasiática. En Galicia son hoxe pouco comúns.
 - **94 e 95** (sup.): peto verdeal, peto relincho ou común (*Picus viridis*). Actualmente peto verdeal ibérico (*Picus sharpei*). O burato do niño mide 5 mm de diámetro, aproximadamente. **94 e 95** (inf.): peto real (*Picus major* – *Dendrocopos major*, sic). Actualmente picapau grande (*Dendrocopos major*).
 - **96 e 97** (sup.): cotovía das árbores ou totovía (*Lullula arborea*). Actualmente cotovía pequena. **96 e 97** (inf.): laverca (*Alauda arvensis*). Hoxe laverca dos campos. É xa pouco común en Europa, España e Galicia. Ilustrouse tamén a cotovía dos camiños, actualmente cotovía cristada (*Galerida cristata*).
 - **98 e 99** (sup.): cirrio ou vencello común (*Apus apus*). Actualmente cirrio eurasiático. Menciónase tamén ao vencello real, actualmente anduriñón real (*Tachymarptis melba*). **98 e 99** (inf.): andoriña dos penedos (*Ptyonoprogne rupestris*). Hoxe anduriña dos penedos. No Grove non aniña, e as citas refírense realmente a *Riparia riparia* [cf. REF. 19].
 - **100 e 101** (sup.): andoriña brava ou das barreiras (*Riparia riparia*). Actualmente anduriña das barreiras. **100 e 101** (inf.): andoriña do cu branco (*Delichon urbica*). Hoxe anduriña de cu branco (*Delichon urbicum*). No Grove xa non aniña.
 - **102 e 103** (sup.): andoriña común (*Hirundo rustica*). Actualmente anduriña común. Debería dicir “Tamén frecuente zonas costeiras”. **102 e 103** (inf.): andoriña dáurica ou acalugada (*Hirundo daurica*). Hoxe anduriña das pontes (*Cecropis rufula*). Cando menciona “A. branquinegra” refírese á anduriña de cu branco. A cola realmente é moi bifurcada.
 - **104 e 105** (sup.): pica dos campos ou petiña (*Anthus pratensis*). Actualmente pica dos prados. O número en Europa decreceu como especie nidificante. **104 e 105** (inf.): pica patinegra costeira (*Anthus spinoletta*). Hoxe pica costeira (*Anthus petrosus*); menciónase tamén á pica alpina (*Anthus spinoletta*).

- **106 e 107** (sup.): lavandeira real (*Motacilla cinerea*, sic). É *Motacilla cinerea*. **106 e 107** (inf.): lavandeira branca ou escribidora (*Motacilla alba*). Actualmente lavandeira branca. A *M. a. yarrellii* é lavandeira enloitada; non é negra sempre (p. ex. xuvenís).
- **108 e 109** (sup.): lavandeira verdeal (*Motacilla flava* subespecie *ibericus*). Actualmente lavandeira amarela (*Motacilla flava iberiae*). **108 e 109** (inf.): carriza, carrizo ou carraxiña (*Troglodytes troglodytes*). Hoxe carriza eurasiática. Non está demostrada a chegada de aves europeas a Galicia. As escopetas de balíns, felizmente, están en desuso.
- **112 e 113**: paporroibo, paporrubio ou peizoque (*Erithacus rubecula*). Actualmente paporrubio. Habita bosques (*fragas*). O reiseñor (*Luscinia megarhynchos*) é hoxe rousinol común.
- **114 e 115** (sup.): curroxo ou rabirrubio (*Phoenicurus ochruros*). Hoxe rabirrubio tizón. **114 e 115** (inf.): pedreiro cincento ou común (*Oenanthe oenanthe*). Hoxe pedreiro cinsento. Cítase *O. o. leucorhoa*, rareza en Galicia. O pedreiro marelo é actualmente pedreiro rubio (*O. hispanica*), e tamén é rareza.
- **116 e 117** (sup.): chasco común ou chaschás (*Saxicola torquata*). Actualmente chasco europeo (*Saxicola rubicola*). Hoxe é menos común. **116 e 117** (inf.): chasco rabipinto (*Saxicola rubetra*). Actualmente chasco do norte. Non cría no Grove.
- **118 e 119**: merlo común ou melro (*Turdus merula*). Hoxe merlo negro. Ilústranse o tordo visgueiro (*T. viscivorus*), o tordo real (*T. pilaris*), o tordo rubio (*T. iliacus*) e o tordo músico (*T. philomelos*). Este último é sedentario, e é localmente común.
- **120 e 121** (sup.): fulepa das xunqueiras (*Acrocephalus scirpaceus*). Hoxe folosa das canaveiras. Criou con éxito no Grove. Refírese ao *istmo do Vao*. **120 e 121** (inf.): picaxuncos (*Cisticola juncidis*, sic). Actualmente carriza dos xuncos.
- **122 e 123** (sup.): reiseñor da auga (*Cettia cetti*). Actualmente cetia das ribeiras. Aparece a ilustración dunha fulepa amarela (*Hippolais polyglotta*), hoxe folosa políglota, que é estival. **122 e 123** (inf.): papuxa montesa ou rabilonga (*Sylvia undata*). Hoxe papuxa do mato (*Curruca undata*). Non é a papuxa máis común en Galicia (só localmente o é), e no Grove non está en aumento.
- **124 e 125** (inf.): papuxa de cabeza negra (*Sylvia melanocephala*). Hoxe *Curruca melanocephala*.
- **126 e 127** (sup.): picafollas común (*Phylloscopus collybita* sub. *ibericus*). Hoxe son dúas especies en Galicia: picafollas europeo (*P. collybita*), invernante, con algunhas parellas dispersas criando; e picafollas ibérico (*P. ibericus*), estival común. O P. cantor é hoxe picafollas musical (*Phylloscopus trochilus*), común en migración. **126 e 127** (inf.): estreliña riscada ou reiciño das fragas (*Regulus ignicapillus*). Actualmente é estreliña riscada (*Regulus ignicapilla*). No Grove vese todo o ano. Non hai evidencias en Galicia de aves doutras latitudes.
- **128 e 129** (sup.): ferreiriño cristado (*Parus cristatus*). Actualmente *Lophophanes cristatus*. A

especie está presente no Grove, en número escaso. **128 e 129** (inf.): ferreiro abelleiro, común ou carboneiro (*Parus major*). Hoxe ferreiro real. Non é o terceiro passeriforme máis común de Europa. Hai boas poboacións noutras áreas ibéricas. Só hai evidencias dunha ave de orixe británica en Galicia.

- **130 e 131** (sup.): ferreiriño común (*Parus ater*). Hoxe ferreiriño dos piñeiros (*Periparus ater*). Presente tamén en arborado caducifolio. **130 e 131** (inf.): ferreiriño bacachís (*Parus caeruleus*). Hoxe ferreiriño azul (*Cyanistes caeruleus*). A presenza invernante de aves de fóra de Galicia non é segura. Os comedeiros invernais para aves son innecesarios.
- **132 e 133** (sup.): rubideiro, gabeador das árbores ou arrexoxín (*Certhia brachydactyla*). Hoxe subidor común. **132 e 133** (inf.): gralla cereixeira ou corvo cereixeiro (*Corvus monedula*). Actualmente gralla pequena. Nas Rías Baixas hoxe só cría en Ons.
- **136 e 137** (sup.): corvo viaraz ou corvo pequeno (*Corvus corone* sub. *corone*). Actualmente corvo viaraz, e así debería figurar no comezo do texto. **136 e 137** (inf.): corvo carnazal, montañés ou grande (*Corvus corax*). Hoxe corvo carnazal. En Europa está en expansión. Compárase cos *corvos viaraces*.
- **138, 139 e 140**: estorniño negro, estornillo e destornillo (*Sturnus unicolor*). Hoxe estorniño negro. Tamén se menciona no texto o estorniño pinto (*Sturnus vulgaris*). A barreira dos Pirineos é moito máis antiga que as glaciacións que explican a separación de estorniños negros e pintos.
- **140 e 141**: ouriolo, ouriol ou vichelocrego (*Oriolus oriolus*). Hoxe ouriolo europeo. Non é común.
- **142 e 143**: pardal común (*Passer domesticus*). Menciónase ao P. orellero, hoxe pardal montés (*Passer montanus*), que é pouco común en Galicia.
- **144 e 145** (sup.): pimpín común (*Fringilla coelebs*). Pescozo e gorxa vermellas. “(2)” indica o número de roladas. **144 e 145** (inf.): pimpín real (*Fringilla montifringilla*). Actualmente pimpín do norte. Antes de 1992 xa había algunhas citas nas Rías Baixas.
- **146 e 147** (sup.): xirín (*Serinus serinus*). Hoxe xirín europeo. “(2)” indica o número de roladas. **146 e 147** (inf.): pincaouro ou lugano (*Carduelis spinus*). Hoxe úbalo eurasiático (*Spinus spinus*) (Fig. 2).

▲ Fig. 2. Exemplo de textos e debuxos publicados en *Aves da Costa* (páxinas 146 e 147).

- **148 e 149** (sup.): verderolo común (*Chloris chloris* – *Carduelis chloris*). Hoxe verderolo europeo (*Chloris chloris*). “(2-3)” indica as roladas. **148 e 149** (inf.): xílgaro (*Carduelis carduelis*). Hoxe xílgaro europeo. Hoxe é máis común en Galicia.
- **150 e 151** (sup.): liñaceiro ou pardillo (*Acanthis cannabina*–*Carduelis cannabina*). Hoxe liñaceiro de bico escuro (*Linaria cannabina*). **150 e 151** (inf.): paporrubio real (*Pyrrhula pyrrhula*). Actualmente cardeal europeo. No Grove crían varias parellas.
- **152 e 153** (sup.): escribenta nival (*Plectrophenax nivalis*). Actualmente escribidor das Neves. **152 e 153** (inf.): escribenta liñaceira (*Emberiza cirrus*). Actualmente escribidor de papo negro. “E. real” refírese ao escribidor amarelo (*Emberiza citrinella*).
- **154 e 155** (inf.): escribenta das canaveiras (*Emberiza schoeniclus*). Hoxe escribidor das canaveiras. Cría disperso e en escaso número entre Valdoviño e A Guarda; no Grove xa non nidifica. “En perigo de extinción” en Galicia e en España [REF. 17, 18].
- **APARTADO “ACHADOS”:**
 - **159:** ganso cabecinegro (*Branta berriola*, sic), hoxe ganso de cara negra (*Branta bernicla*).
 - **160:** gansa ferruxenta (*Casarca ferruginea*), hoxe tadorna ferruxenta (*Tadorna ferruginea*).
- **APARTADO “OUTRAS AVES PRESENTES”:**
 - **163** (sup): somorgullo orelleiro, actualmente mergullón de pescozo negro (*Podiceps nigricollis*). **163** (centro): miñado queimado ou negro, hoxe miñado negro (*Milvus migrans*). **163** (inf.): azor común, hoxe azor eurasiático (*Accipiter gentilis*), o cal é frecuente no Grove.
 - **164** (sup.): corvo mariño cristado (*Gulosus aristotelis*). **164** (centro): parrulo rabilongo ou havelda, hoxe havelda (*Clangula hyemalis*). **164** (inf.): parrulo chupón, actualmente parrulo eurasiático (*Aythya ferina*); declive en Galicia.

Discusión xeral da obra:

En termos xerais, *Aves da Costa* é un libro moi traballado, vistoso e certamente meritório para un rapaz de catorce anos. Algúns textos, como o do bilurico bailón (=bilurico das rochas) ou o do corvo viaraz foron moi evocadores, e destilan experiencia de campo. Outros, como o texto do bilurico pativerde, son mellorables. Os debuxos son en xeral correctos, coas particularidades sinaladas na anterior entrega [REF. 19]. O deseño do libro é tamén de calidade notable.

Valoración de *Aves da costa*, trinta anos despois:

Textos: 7/10. Debuxos: 8/10. Deseño xeral: 7/10.

Erros e omisións da REF. 19: o texto de bilurico común (*Tringa totanus*) e bilurico pativerde (*Tringa nebularia*) debería referirse ás páx. **64 e 65**. Para a avenoiteira cincenta (*Caprimulgus europaeus*) debe figurar “**90 e 91** (inf.)”. O nome científico do picapeixe é *Alcedo atthis* (páx. **90 e 91**). Tamén se omitiu a bibliografía completa, que se detalla a seguir:

Referencias bibliográficas (anterior artigo [REF. 19] e presente artigo):

[REF. 1] Penas, X. M.; Pedreira, C. & Silvar, C. 1991. *Guía das aves de Galicia*. Bahía Edicións. [REF. 2] De Viveiro, X. 1989. *As donas do vento*. Xerais. [REF. 3] Fernández de la Cigoña, E. 1989. *Viaxeiras da auga. Aves mariñas e acuáticas de Galicia e norte de Portugal*. Xerais. [REF. 4] Fernández de la Cigoña, E. 1994. *Aves da bisbarra de Vigo: a cidade, o concello e a ría*. Ediciones Cardeñoso. [REF. 5] Curt, J. 1978. *Galicia viva la fauna gallega y algo más*. Editorial José Curt Martínez. [REF. 6] Callejo, A. (coord.) 1987. *Censo invernal das aves acuáticas en Galicia. Ano 1987*. Xunta de Galicia. [REF. 7] Callejo, A. (coord.) 1990. *Censo invernal de aves acuáticas en Galicia. Anos 1988- 1989*. Xunta de Galicia. [REF. 8] Álvarez, A.; Caamaño, V. M.; Rey, X. L.; Rodríguez, Á. & Rodríguez, J. 1991. *A enseada Umia-O Grove*. Asociación de Ensinantes do Salnés (Candeia). [REF. 9] Romay, C. D. 1995. *Aves da costa*. Colección Natureza, 3. Xunta de Galicia. [REF. 10] González, M.; Cerradelo, S.; Penas, X. M.; Romay, C. D. (coords.); Álvarez-Balbuena, F.; Fernández, F.; González, S. J.; Jiménez, M.; López, R.; Sánchez, M. D.; Santamarina, A. & Taboada, J. 2024. *Os nomes galegos das aves de Galicia e de España*. Real Academia Galega. URL: doi.org/10.32766/rag.442 (con acceso: 2.1.2025). [REF. 11] Billerman, S. M.; Keeney, B. K.; Rodewald, P. G. & Schulenberg, T. S. (ed.) 2024. *Birds of the World*. Cornell Laboratory of Ornithology. URL: birdsoftheworld.org/bow/home (con acceso: 2.1.2025). [REF. 12] Rouco, M.; Copete, J. L.; De Juana, E.; Gil-Velasco, M.; Lorenzo, J. A.; Martín, M.; Milá, B.; Molina, B. & Santos, D. M. 2022. *Lista de las aves de España. Edición de 2022*. SEO/BirdLife. URL: https://seo.org/nueva-lista-de-las-aves-de-espana/ (con acceso: 2.1.2025). [REF. 13] Duivendijk, N. & Guyt, M. 2024. *Aves de Europa*. Lynx Edicions. [REF. 14] Elias, G. 2022. *Aves de Portugal Continental: Lista Anotada - Edição 2022*. Edita Gonçalo Elias. [REF. 15] Romay, C. D.; Fontoira, A.; Piñeiro, X.; Ferreiro, G.; González, E. & Sanmartín, P. A. 2017. Vertebrados mecos. IV: aves do municipio do Grove (parte 1: especies nidificantes). *Aunios*, 22: 11-15. [REF. 16] Romay, C. D.; Fontoira, A.; Piñeiro, X.; Ferreiro, G.; González, E. & Sanmartín, P. A. 2018. Vertebrados mecos. V: aves do municipio do Grove (parte 2: especies non nidificantes). *Aunios*, 23: 84-88. [REF. 17] Decreto 88/2007 do 19 de abril, polo que se regula o Catálogo galego de especies ameazadas. [REF. 18] Real Decreto 139/2011, de 4 de febreiro, para o desenvolvemento da Listaxe de Especies Silvestres en Réxime de Protección Especial e do Catálogo Español de Especies Ameazadas. [REF. 19] Romay, C. D. 2024. “Aves da Costa” revisitada, trinta anos despois (I). *Aunios*, 29: 34-38. [REF. 20] Klvaňová, A.; Šilarová, E.; Voříšek, P.; Gamero, A.; Gregory, R.; Škorpilová, J. & Rivas-Salvador, J. 2024. *Pan-European Common Bird Monitoring Scheme*. URL: pecbms.info/european-wild-bird-indices-2024-update/ (con acceso: 2.1.2025). [REF. 21] Davis, J. 2024. *The slender-billed curlew is declared extinct*. Natural History Museum. URL: nhm.ac.uk/discover/news/2024/november/the-slender-billed-curlew-is-declared-extinct.html (2.1.2025). [REF. 22] Dirección Xeral de Patrimonio Natural. 2024. *Censo e seguimento da poboación reprodutora de distintas especies de aves mariñas durante o ano 2022 en Galicia*. Xunta de Galicia. [REF. 23] López-Jiménez, N. (ed). 2021. *Libro Rojo de las aves de España. Edición revisada 2021*. SEO/BirdLife. URL: seo.org/libro-rojo-2021/ (con acceso: 2.1.2025).